

The specificity of audience perception journalistic materials about minors

Anna Malchevska, Department of Journalism, E-mail: anna.malchevska96@gmail.com, https://orcid.org/0009-0000-2681-9311 Educational and Scientific Institute of Psychology and Social Sciences, Interregional Academy of Personnel Management, St. Frometivska, 2, building 23, aud. 36 Kyiv, Ukraine, 03118	<i>Citation:</i> Malchevska, A. (2023). The specificity of audience perception journalistic materials about minors. <i>Social Communications:</i> <i>Theory and Practice</i>, 15(2), 80–92. DOI: 10.51423/2524-0471-2023-15-2-7 © Malchevska, A. (2023). Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)
---	---

Annotation

The article analyzes the specifics of audience perception of journalistic materials about minors. The research methods chosen were theoretical and practical methods aimed at finding out the audience's reaction to various journalistic materials about minors. For this purpose, we used such theoretical methods as surveys, generalization, analysis, and descriptive method to comprehensively assess the specifics of public perception of this type of journalistic work.

The research methodology included two stages. The first stage of the practical research consisted of identifying and analyzing six Ukrainian media for violations. To do this, we examined such electronic media as «UNIAN», «Ukrayinska Pravda», and «RBC-UKRAINE». At the second stage, we conducted a survey of a focus group aged 18 to 30 using the electronic resource Google forms.

The results of the study were an analysis of the coverage of minors in the Ukrainian media and the audience's reaction to such materials, which made it possible to fully characterize and understand the situation.

After analyzing the research data, we concluded that media workers (journalists) often did not adhere to ethical and moral norms when covering events and did not adhere to journalistic standards. We believe that in the future this will have negative consequences for both the media worker and the minor, creating conditions for negative reactions from the audience. If journalists adhere to these rules, the quality of their work will improve significantly, which in turn will cause a positive reaction from the audience and will not distort the perception of the material and reduce the range of negative emotions in society.

Keywords: minor, mass media, journalists, journalistic standards, specifics of work, audience.

Специфіка сприйняття аудиторією журналістських матеріалів про неповнолітніх

Анна Мальчевська,
кафедра журналістики,
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук,
Міжрегіональна академія управління персоналом
(м. Київ, Україна)

Вступ

Під час висвітлення в масмедіа матеріалів про неповнолітніх осіб журналісти певною мірою порушують їхні права. Такі порушення стосуються журналістських стандартів, етичних та моральних норм, які призводять до некоректного висвітлення інформації. У таких випадках виникає небезпека не лише для неповнолітньої особи, а й для аудиторії, що може неадекватно сприймати й інтерпретувати отриману від журналістів інформацію. Такий аспект аналізу діяльності журналістів породжує, з одного боку, об'єктивну необхідність констатувати актуальність вищезгаданої проблеми. З іншого боку, для покращення роботи журналістів з інформацією про неповнолітніх журналістам необхідно знати свої права та права неповнолітньої особи. Оскільки журналісти іноді схильні до порушення прав неповнолітніх, виникає декілька додаткових проблем, які формують уявлення про актуальність нашого дослідження. До таких проблем ми відносимо: 1) те, що незнання або нехтування журналістами правил роботи з інформацією про неповнолітніх інмує журналістські стандарти, отже, призводить до викривлення масмедійної інформації (Холод, 2006); 2) сприйняття аудиторією такого викривленого масмедійного журналістського матеріалу подвоює хибність інтерпретації аудиторією контенту й наративів, що стосуються неповнолітніх осіб; 3) надходження скарг на працівників масмедіа, які стосуються порушень Кодексу етики журналістів (Заява та рекомендації Комісії..., 2024); 4) необізнаність журналістів у роботі з неповнолітніми (Чи правомірно брати коментар..., 2020); 5) викладені в п.п. 1) і 2) проблеми стимулюють поширення чергової проблеми, зокрема формування трешіміджу (негативного образу – прим. наша А.М.) (Островська, 2012; Островська, 2016) журналістів конкретних засобів масової інформації й інмутацію фаху журналіста в сприйнятті аудиторією. Результатом описаної актуальної, на наш погляд, багатогранної проблеми є формування стійкої недовіри масмедійної аудиторії до журналістського контенту про неповнолітніх.

Викладена суть актуальності проблеми дозволила нам сформулювати основні параметри подальшого наукового пошуку.

Об'єктом дослідження ми обрали процеси сприйняття аудиторією журналістських матеріалів про неповнолітніх, *предметом* – специфіку такого сприйняття.

У такому випадку *метою* свого дослідження ми вважаємо з'ясування специфіки сприйняття аудиторією журналістських матеріалів про неповнолітніх у період від 1 жовтня 2023 до 1 листопада 2023 року.

Історія дослідження проблеми

Л.А. Найдьонова зазначила, що на сьогодні багато хто зловживає інформацією про дітей і не дотримується Кодексу етики українського журналіста, некоректно висвітлюючи події, пов'язані з неповнолітніми. Журналісти повинні викривати проблеми суспільства, пов'язані з дітьми. Натомість у засобах масової інформації відбувається експлуатація дітей та

зловживання матеріалів про них заради підвищення рейтингів і досягнення швидкої популярності. Потрібно висвітлювати інформацію про дітей, але робити це правильно, щоб не нашкодити їм і їхнім батькам. Приховування або ж замовчування таких матеріалів може призвести до негативних наслідків. Про те, як поєднати вищезгадані факти, не нашкодити й допомогти неповнолітнім, коли журналісти вживають лексему «використовують», Л.А. Найдьонова занотувала:

«Не йдеться про заборону використовувати дитину при створенні телепродукції», – зауважують журналісти, коли хвилюються, як захистити дитину. ...Варто звернути увагу насамперед на термін «використовувати» й відмовитися від нього, замінити його іншим – «залучити», «запросити до участі», «заохотити» (Найдьонова, 2016).

У науковій літературі є думка про те, що дітей слід ідентифікувати як окрему соціальну групу суспільства (Teichroeb, 2024). Авторка обґрунтовує свою позицію тим, що до такої соціальної групи потрібно ставитися зі співчуттям і поважати дітей. Водночас варто пам'ятати, що насамперед завдання журналіста – об'єктивно висвітлювати події й розгалужувати факти й думки.

«Коли діти – жертви насильства, журналісти повинні повідомляти про правду зі співчуттям і чутливістю. Діти не мінідорослі; вони заслуговують на спеціальне ставлення, коли беруть участь у новинах» (Teichroeb, 2024).

Журналісти через необізнаність у роботі з матеріалами про неповнолітніх, замість користі, заподіюють дітям шкоду (Дзьомба, 2018: 33–40). Авторка навела приклади приниження гідності дітей і закликала працівників масмедіа дотримуватися закону. Іноді журналісти в прямому ефірі дозволяють собі представляти дівчат і хлопців на основі стереотипів у дихотомії «невинного потрібно захистити – злочинцю слід погрожувати» (Doretto, e Furtado, 2018). Автори називають таке представлення «вторгненням» і повідомляють:

«Вторгнення» дітей дослідника Роберта Келлі під час інтерв'ю телеканалу BBC мав великий резонанс, викликавши дискусії про ці стереотипи, що пов'язані з образами батька, матері й чужої жінки, ... приносить несподіване уявлення про дитинство, у якому гра порушує серйозність публіцистичної оповіді» (Doretto, e Furtado, 2018).

На нашу думку, таке «вторгнення» в культурний дискурс французької телевізійної аудиторії порушує договір спілкування, правил якого автоматично дотримуються журналісти й гості в студії (діти й дорослі). Звернемо увагу й на те, що правила діалогу/полілогу в ефірі (як і поза ним) не скасовуються етикою будь-якої національності. Отже, разом із порушенням прав неповнолітніх в ефірі французької передачі на каналі BBC відбулося й порушення етичних норм елементарного спілкування між двома й більшою кількістю людей у студії.

Аналіз висвітлення журналістами інформації про неповнолітніх дозволив М. Джемпсону (Jempson, 2005) дійти висновку про те, що журналісти не поважають права дитини й викривляють реальність подій, які сталися з неповнолітньою особою. Автор виявив стереотипи, які формуються через неправильне висвітлення матеріалів, що містять інформацію про дітей. Також у своєму дослідженні М. Джемпсон виявив, що «суспільство, на жаль, приваблюють негативні новини стосовно неповнолітніх, а працівники масмедіа у свою чергу заробляють на цьому» (Jempson, 2005). На думку М. Джемпсона, у журналістів

недостатня медіаграмотність, через що вони неправильно співпрацюють із неповнолітніми особами.

Аналіз розглянутих результатів досліджень фахівців дозволив нам стверджувати, що автори фіксували й аналізували порушення журналістами правил висвітлення інформації про неповнолітніх. Дослідники у своїх матеріалах закликали працівників масмедіа дотримуватися законодавства, етичних і моральних норм під час роботи з неповнолітніми й інформацією про них. Повага до журналістської етики, на думку вищезазначених авторів, значно покращить роботу журналістів і стан дітей.

Методи й методика дослідження

Для досягнення мети ми звернулися до теоретичних і практичних методів. Серед теоретичних методів ми обрали аналіз, узагальнення, опитування, описовий метод. Обрані методи були спрямовані на з'ясування специфіки сприйняття аудиторією журналістських матеріалів про неповнолітніх на конкретних прикладах.

Ми аналізували українські видання на предмет ідентифікації в них порушень етики журналістів щодо висвітлення інформації про неповнолітніх. Вважаємо, що аналіз висвітлення неповнолітніх осіб – це найголовніше завдання, яке дасть цілісну картину розуміння ситуації.

Наше практичне дослідження мало два етапи: перший етап передбачав суб'єктивний аналіз шести журналістських матеріалів, на другому етапі ми здійснили стандартизоване опитування фокусної групи респондентів віком від 18 до 30 років.

Під час здійснення *першого етапу* дослідження ми аналізували електронні видання, як-от: «Українську правду», «РБК-УКРАЇНА» та «УНІАН».

Із кожного видання було проаналізовано два матеріали. Один із них був прикладом якісного матеріалу, другий – неякісного матеріалу, у якому порушувалися журналістські стандарти щодо висвітлення інформації про неповнолітніх.

Реалізація другого етапу дослідження передбачала анкетування завдяки електронному ресурсу «Google форми» на тему «Неповнолітні в ЗМІ». Запитання в опитуванні охоплювали різні аспекти взаємодії між ЗМІ та неповнолітніми, усвідомлення журналістами необхідності дотримуватися прав дітей і підлітків. Опитування націлене як на респондентів-нежурналістів, так і на журналістів-початківців.

В анкетуванні взяла участь 21 людина: 52,4% – жінки та 47,6% – чоловіки. Вікова категорія респондентів від 18 до 30 років. 15 осіб – студенти, працюючих осіб 6.

Результати дослідження

На першому етапі дослідження ми звернулися до аналізу контенту трьох електронних ресурсів: «Української правди», «РБК-Україна» і «УНІАН».

Електронний ресурс «Українська правда».

У першому матеріалі «Згвалтував та задушив: мешканця Івано-Франківщини підозрюють у вбивстві 9-річної племінниці» (Денисенко, 2023), на наш погляд, порушено права дитини в тому, що авторка висвітлила особисту інформацію. Ідеться про фото дитини й розкриття місця її проживання. Натомість у другому матеріалі «На Київщині затримали чоловіка, який більше року гвалтував 13-річну доньку» (Барсукова, 2023) вищезазначеного видання порушень журналістських стандартів нами не знайдено.

Електронний ресурс «РБК-Україна».

У першому журналістському відеоматеріалі «Не знаю, за що вбив: суд виніс перше рішення по Миколі Тарасову» (Не знаю, за що..., 2019) нами ідентифіковано порушення прав дитини у висвітленні конфіденційної інформації про дитину (прізвище, ім'я постраждалої та місце її проживання). Натомість у другому журналістському матеріалі цього видання РБК-Україна «Мама залишила в подружки, а вона відволіклася: у Броварах чоловік зґвалтував 4-річну дівчинку» (Гаяк, 2023) ми не ідентифікували порушень прав дитини.

Електронний ресурс «УНІАН».

Проаналізувавши перший матеріал видання УНІАН (Робейко, 2022), ми визначили журналістські порушення у висвітленні особистої інформації дитини. У другому матеріалі (Козова, 2023) нами порушень не було виявлено.

Дослідивши та проаналізувавши зазначені вище засоби масової інформації та матеріали з них, ми визначили:

- 1) журналісти частково дотримуються журналістських стандартів, що негативно впливає на якість контенту;
- 2) більшість працівників масмедіа порушують основні стандарти, розкриваючи конфіденційну інформацію про неповнолітнього.

На другому етапі дослідження ми звернулися до аналізу анкети.

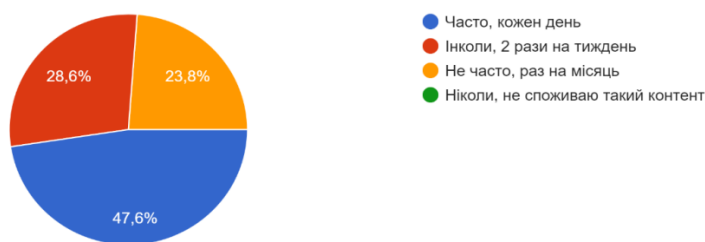
У відповідях на перше запитання «Чи часто ви долучаетесь до медійного контенту, який містить матеріали про неповнолітніх?» ми отримали результати, що мають такі особливості:

- більшість (47,6%) опитуваних щоденно долучаються до медійного контенту, який містить інформацію про неповнолітніх осіб;
- 28,6% респондентів долучаються до матеріалів такого виду близько 2 разів на тиждень;
- 23,8% учасників опитування долучаються до такого контенту близько одного разу на місяць.

За результатами аналізу відповідей респондентів можемо стверджувати, що матеріали про неповнолітніх є актуальними для нашої вибірки.

Чи часто ви долучаетесь до медійного контенту, який містить матеріали про неповнолітніх?

21 відповідь

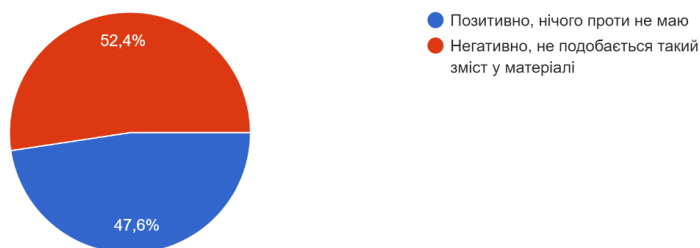
У відповідях на *друге запитання* анкети («Як Ви оцінюєте зміст медійних матеріалів про неповнолітніх?») ми отримали такий результат:

- більшість (52,4%) респондентів відповіли «негативно, не подобається такий зміст у матеріалі»;
- позитивно оцінюють такий матеріал 47,6% опитуваних.

Отже, ми встановили, що відповіді на друге запитання анкети поділилися на дві близькі за показниками групи (перша група негативного ставлення – 52,4%; друга група позитивного ставлення – 47,6%). На наш погляд, вищезгадана співвіднесеність показників свідчить про те, що ставлення респондентів має амбівалентну тенденцію.

Як Ви оцінюєте зміст медійних матеріалів про неповнолітніх?

21 відповідь

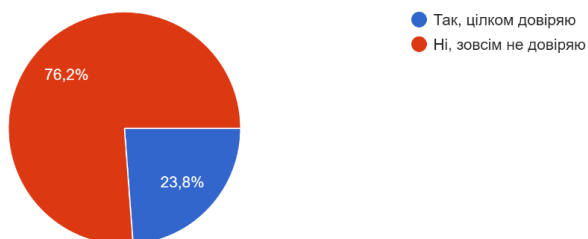
Проаналізувавши відповіді респондентів на *третє запитання* («Чи Ви довіряєте інформації, яку надають журналісти в матеріалах про неповнолітніх?»), ми зафіксували такі особливості:

–76,2% респондентів не довіряють інформації, яку надають журналісти в матеріалах про неповнолітніх осіб;

–23,8% цілком довіряють такій інформації.

Ви довіряєте інформації, яку надають журналісти у матеріалах про неповнолітніх

21 відповідь

Після ознайомлення з відповідями на *четверте запитання* анкети («Як ви вважаєте, які теми повинні бути виключені з медійних матеріалів, якщо вони стосуються неповнолітніх осіб?») ми встановили, що респондентам найбільше не подобаються матеріали про насильство або незаконну чи шкідливу поведінку дитини. Наш висновок підтверджується такими показниками:

–85,7% опитуваних висловилися проти матеріалів, які містять інформацію про насильство над дітьми, зокрема насильство в сім'ї;

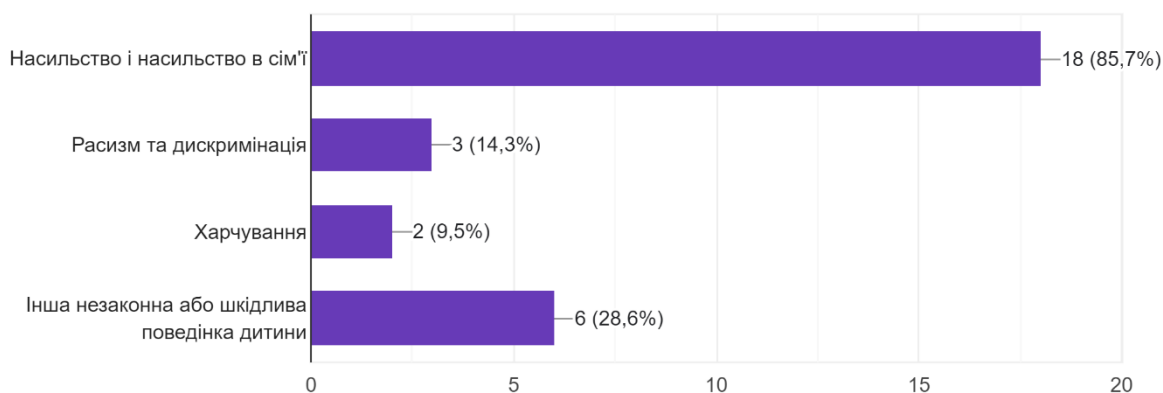
–28,6% респондентів вважають, що матеріали, які містять інформацію про незаконну або шкідливу поведінку неповнолітніх осіб, мають бути виключені з медіапростору;

–14,3% учасників опитування висловилися проти показу расизму або дискримінації щодо неповнолітніх осіб;

–9,5% опитуваних висловилися проти висвітлення теми харчування, пов'язаного з дітьми.

Як ви вважаєте, які теми повинні бути виключені з медійних матеріалів, якщо вони стосуються неповнолітніх осіб?

21 відповідь

Проаналізувавши відповіді на *п'яте запитання* («На вашу думку, чи дотримуються журналісти під час роботи з дітьми журналістських стандартів?») (журналістські стандарти – забезпечення конфіденційності даних дитини; дотримання моральних та етичних норм), ми отримали такі результати:

- 61,9% вважають, що журналісти не дотримуються журналістських стандартів;
- 38,1% вважають, що журналісти частково, дотримуються журналістських стандартів.

Отже, за відповідями респондентів встановлено, що журналісти частково дотримуються всіх норм, натомість меншість вважає, що працівники медіапростору повністю порушують журналістські стандарти.

На вашу думку, чи дотримуються журналісти під час роботи з дітьми журналістських стандартів? (Журналістські стандарти – заб...итини; дотримання моральних та етичних норм)

21 відповідь

Проаналізувавши відповіді респондентів на *шосте запитання* («На вашу думку, який рівень дотримання журналістських стандартів зараз в українських ЗМІ?») в анкеті, установили, що в журналістів, на думку опитуваних, низький рівень обізнаності під час роботи з неповнолітніми або матеріалами, які містять інформацію про неповнолітніх.

- 66,7% опитуваних вважають, що журналісти мають низький рівень дотримання журналістських стандартів і порушують їх;
- 28,6% опитуваних вважають, що журналісти мають середній рівень, і дотримуються не всіх журналістських стандартів;
- 4,7% опитуваних вважають, що журналісти мають високий рівень дотримання журналістських стандартів і дотримуються їх.

На вашу думку, який рівень дотримання журналістських стандартів зараз в українських ЗМІ?

21 відповідь

Аналіз відповідей на *сьоме запитання* («На Вашу думку, що впливає на порушення журналістами журналістських стандартів?») дав можливість констатувати:

- 71,4% опитуваних вважають, що проблема висвітлення матеріалів про дітей полягає в недостатності знань журналістів щодо роботи з неповнолітніми та інформацією про них;
- 14,3% вважають, що працівники ЗМІ порушують журналістські стандарти через бажання потрапити в престижний перелік успішних матеріалів;
- 9,5% вважають, що вся проблема полягає в недостатності знань етичних норм і моральних цінностей;
- 4,8% вважають, що вся проблема полягає в недостатній кількості часу для підготовки якісного матеріалу.

На Вашу думку, що впливає на порушення журналістами журналістських стандартів?

21 відповідь

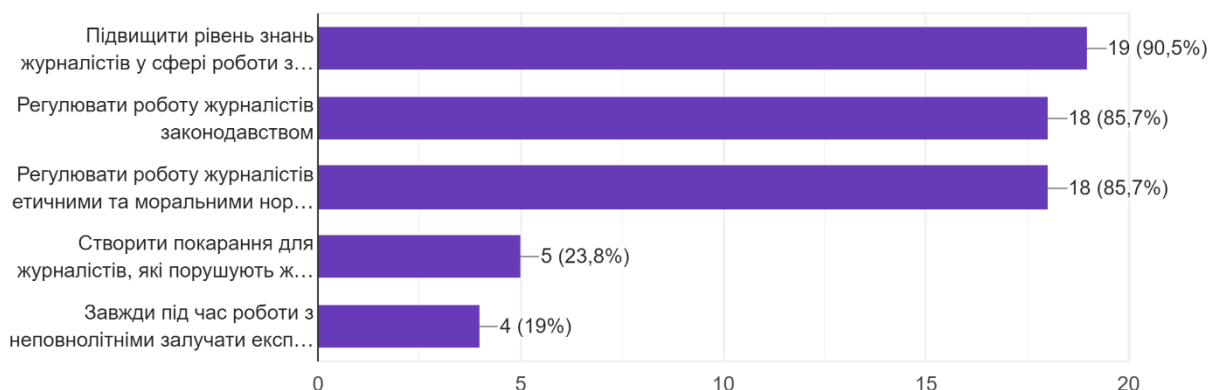
Проаналізувавши *восьме запитання* («На вашу думку, що потрібно для покращення роботи журналістів із неповнолітніми та матеріалами про них?»), ми визначили:

- 90,9% вважають, що журналістам не вистачає теоретичних знань у роботі з дітьми;
- 85,7% вважають, що роботу працівників масмедіа потрібно врегульовувати законодавством;
- 85,7% вважають, що потрібно дотримуватися етичних та моральних норм у роботі з неповнолітніми, тому що це значно покращить якість матеріалів;
- 23,8% вважають, що журналістів потрібно карати за висвітлення неякісного матеріалу й непрофесійну співпрацю з неповнолітніми особами;
- 19% вважають, що, якщо під час співпраці з дітьми буде присутній експерт, який корегуватиме процес, це позитивно вплине на висвітлення інформації та не нашкодить неповнолітній особі.

Більшість респондентів вважає, що для підвищення якості роботи працівників масмедіа, потрібно регулювати їхню роботу законодавством, а журналістам дотримуватися моральних й етичних норм.

На вашу думку, що потрібно для покращення роботи журналістів з неповнолітніми та матеріалами про них?

21 відповідь

Висновки

Як ми вказували на початку статті, метою дослідження було обрано з'ясування специфіки сприйняття аудиторією журналістських матеріалів про неповнолітніх у період від 1 жовтня 2023 до 1 листопада 2023 року. Вважаємо, що сформульована мета була досягнута повністю.

Упродовж двох етапів дослідження нами було встановлено, що журналісти як працівники засобів масової інформації порушують права дітей і журналістські стандарти відносно них, що викривлює висвітлення подій і провокує негативну реакцію аудиторії. Водночас зауважимо, що з теоретичними аспектами фахової роботи працівники масмедіа ознайомлені й вони розуміють специфіку висвітлення матеріалів як про неповнолітніх осіб, так й особливості роботи з неповнолітніми особами.

Нами було виявлено, що специфіка сприйняття аудиторії полягає в дотриманні працівниками масмедіа таких правил:

- 1) уважності до моральних та етичних норм;
- 2) застосуванні журналістських стандартів;
- 3) установленні контакту з неповнолітньою особою.

Порушення журналістських стандартів й етики призводить до негативних наслідків як для масмедіа, так і для особи, із якою журналісти співпрацювали. Головне завдання ЗМІ полягає в професійному висвітленні події та запобіганні негативному впливові зі сторони суспільства.

Подяка.

Дякуємо Холод Ганні Ярославівні й Холоду Олександрові Михайловичу за співпрацю й за те, що були моїми наставниками й допомогли створити цю статтю.

Література

- Doretto, J. e Furtado, Th. (2018). A «invasão» das crianças no discurso jornalístico: a representação não desejada da infância. *Revista da Associação Nacional dos Programas de Pós-Graduação em Comunicação*, 21(2). DOI: <https://doi.org/10.30962/ec.1471>
- Jempson, M. (2005). Slander, sentimentality or silence: What children put up with from the media. *Childright*, 221.
- Teichroeb, R. (2024, January 9). Covering Children & Trauma. A Guide for Journalism Professionals. Dartcenter. https://dartcenter.org/sites/default/files/covering_children_and_trauma_0.pdf
- Барсукова, О. (2023). На Київщині затримали чоловіка, який більше року гвалтував 13-річну доньку. Українська правда. <https://life.pravda.com.ua/society/2023/06/16/254896/>
- Гаяук, Ю. (2023). Мама залишила в подружки, а вона відволілася: у Броварах чоловік згвалтував 4-річну дівчинку. РБК-Україна. <https://www.rbc.ua/rus/styler/mama-zalishila-podrug-i-vona-vidvoliklasya-1684493903.html>
- Денисенко, Т. (2023). Згвалтував та задушив: мешканця Івано-Франківщини підозрюють у вбивстві 9-річної племінниці. Українська правда. <https://life.pravda.com.ua/society/2023/06/19/254922/>
- Дзьомба Н. (2018). Проблеми журналістської моралі щодо прав дитини. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Журналістські науки, 896, 33–40. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpjn_2018_896_7
- Козова, Л. (2023, травень 9). Заманив у гості подарунками: на Одещині чоловік згвалтував 10-річну родичку. Unian. <https://www.unian.ua/incidents/zamaniv-u-gosti-podarunkami-na-odeshchini-cholovik-zgvaltuvav-10-richnu-rodichku-novini-odesi-12383094.html>
- Найдьонова, Л.А. (2016). Як захистити дитину в медіапросторі: психологічний аспект. *Media Sapiens*. <https://ms.detector.media/media-i-diti/post/15584/2016-01-12-yak-zakhystyty-dytynu-v-mediaprostori-psykhologichnyy-aspekt/>
- Не знаю, за що вбив: суд виніс перше рішення по Миколі Тарасову (відео) (2019). РБК-Україна. <https://www.rbc.ua/ukr/styler/znayu-ubil-sud-vynes-pervoe-reshenie-nikolayu-1561130577.html>
- Островська Н. В. (2012). Іміджеві технології в суспільно-політичних ток-шоу на українському телебаченні: теоретичний аспект. *Світ соціальних комунікацій*, 6, 49–52.
- Островська, Н.В. (2016). Трешіміджеві технології в політичних ток-шоу на українському телебаченні. *Соціальні комунікації: теорія і практика*, 2, 62–67.
- Робейко, О. (2022, січень 18). Залили бетоном: спливили моторошні подробиці вбивства дитини в Запорізькій області (фото). Unian. https://www.unian.ua/incidents/zalili-betonom-splivli-motoroshni-podrobici-vbivstva-ditini-v-zaporizkiy-oblasti-foto-novini-ukrajina-11674612.html?utm_source=unian&utm_medium=read_more_news&utm_campaign=read_more_news_in_post
- Холод, О.М. (2006). *Інмутація у мас-медіа*: монографія. Київ, 2006, 205.
- Заява та рекомендації Комісії з журналістської етики щодо поведінки журналістів з персональними даними (2024, січень 17). Комісія з журналістської етики. <https://cje.org.ua/statements/zayava-ta-rekomendaciyi-komisiyi-z-zhurnalistskoyi-etyky-shchodo-povodzhennya-zhurnalistiv-z/>
- Чи правомірно брати коментар у дитини або що слід знати журналісту? (2020, жовтень 20). Центр демократії та верховенства права (2024, січень 17). URL: <https://cedem.org.ua/consultations/komentar-u-dytynu/>

Reference

- Doretto, J. e Furtado, Th. (2018). A «invasão» das crianças no discurso jornalístico: a representação não desejada da infância. *Revista da Associação Nacional dos Programas de Pós-Graduação em Comunicação*, 21(2). DOI: <https://doi.org/10.30962/ec.1471>
- Jempson, M. (2005). Slander, sentimentality or silence: What children put up with from the media. *Childright*, 221.
- Teichroeb, R. (2024, January 9). Covering Children & Trauma. A Guide for Journalism Professionals. Dartcenter. https://dartcenter.org/sites/default/files/covering_children_and_trauma_0.pdf
- Barsukova, O. (2023). Na Kyivshchyni zatrymaly cholovika, yakyi bilshe roku gvaltuvav 13-richnu donku [A man who raped a 13-year-old daughter for more than a year was arrested in Kyiv region]. *Ukrainska pravda – Ukrainian Pravda*. <https://life.pravda.com.ua/Society/2023/06/16/254896/> [In Ukrainian].
- Haiuk, Yu. (2023). Mama zalyshyla v podruhy, a vona vidvoliklasia: u Brovarakh cholovik zgvaltuvav 4-richnu divchynku [Mom Left it With a Friend, but She Was Distracted: in Brovary, a Man Raped a 4-year-old Girl]. *RBK-Ukraine – RBC-Ukraine*. <https://www.rbc.ua/rus/stylar/mama-zalishila-podruhi-vona-vidvoliklasia-1684493903.html> [In Ukrainian].
- Denysenko, T. (2023). Zgvaltuvav ta zadushyv: meshkantsia Ivano-Frankivshchyny pidozriuut u vbyvstvi 9-richnoi plemynytsi. [He raped and strangled him. Resident of Ivano-Frankivsk region suspected of murdering 9-year-old niece] *Ukrainian pravda*. <https://life.pravda.com.ua/society/2023/06/19/254922/> [In Ukraine].
- Dzomba N. (2018). Problemy zhurnalistskoi morali shchodo prav dytyny [Problems of journalistic morality in relation to children's rights]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika» – Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic». Serii: Zhurnalistski nauky*, 896, 33–40. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpjn_2018_896_7 [In Ukraine].
- Kozova, L. (2023, traven 9). Zamaniv u hosti podarunkamy: na Odeschchyni cholovik zgvaltuvav 10-richnu rodychku [He lured her to visit with gifts. Man rapes 10-year-old relative in Odesa region]. *Unian*. <https://www.unian.ua/incidents/zamaniv-u-gosti-podarunkami-na-odeshchyni-cholovik-zgvaltuvav-10-richnu-rodichku-novini-odesi-12383094.html> [In Ukraine].
- Naidonova, L.A. (2016). Yak zakhystyty dytynu v mediaprostori: psykholohichniy aspekt [How to protect a child in the media space. The psychological aspect]. *Media Sapiens*. <https://ms.detector.media/media-i-diti/post/15584/2016-01-12-yak-zakhystyty-dytynu-v-mediaprostori-psykholohichnyy-aspekt/> [In Ukraine].
- Ne znaiu, za shcho vbyv: sud vynis pershe rishennia po Mykoli Tarasovu (video) (2019). [I don't know why I killed him: the court delivered the first decision on Mykola Tarasov (video)]. *RBK-Ukraine* <https://www.rbc.ua/ukr/stylar/znayu-ubil-sud-vynes-pervoe-reshenie-nikolayu-1561130577.html> [In Ukraine].
- Ostrovska N. V. (2012). Imidzhevi tekhnolohii v suspilno-politychnykh tok-shou na ukrainskomu telebachenni: teoretychnyi aspekt [Image technologies in socio-political talk shows on Ukrainian television: a theoretical aspect. The world of social communications]. *Svit sotsialnykh komunikatsii – World of Social Communications*, 6, 49–52 [In Ukraine].
- Ostrovska, N.V. (2016). Treshimidzhevi tekhnolohii v politychnykh tok-shou na ukrainskomu telebachenni [Trashimage technologies in political talk shows on Ukrainian television. Social communications: theory and practice]. *Sotsialni komunikatsii: teoriia i praktyka – Social Communications: Theory and Practice*, 2, 62–67 [In Ukraine].
- Robeiko, O. (2022, sichen 18). Zalyly betonom: splyvly motoroshni podrobytsi vbyvstva dytyny v Zaporizkii oblasti (foto). [Poured with concrete: gruesome details of the murder of a child in

- Zaporizhzhia region emerge (photos)] Unian. https://www.unian.ua/incidents/zalili-betonom-splivli-motoroshni-podrobici-vbivstva-ditini-v-zaporizkiy-oblasti-foto-novini-ukrajina-11674612.html?utm_source=unian&utm_medium=read_more_news&utm_campaign=read_more_news_in_post [In Ukraine].
- Kholod, O.M. (2006). *Inmutatsiia u mas-media* [Inmutation in the mass-media]. Kyiv, 2006, 205. [In Ukraine].
- Zaiava ta rekomendatsii Komisii z zhurnalistiskoi etyky shchodo povodzhennia zhurnalistiv z personalnymi danymi [Statement and recommendations of the Commission on Journalism Ethics on the treatment of personal data by journalists]. (2024, sichen 17). *Komisiia z zhurnalistiskoi etyky. – Commission on Journalistic Ethics*. <https://cje.org.ua/statements/zayava-ta-rekomendaciyi-komisiyi-z-zhurnalistiskoyi-etyky-shchodo-povodzhennya-zhurnalistiv-z/> [In Ukraine].
- Chy pravomirno braty komentar u dytyny abo shcho slid znaty zhurnalistu? [Is it legitimate to take a comment from a child or what a journalist should know?] (2024, sichen 17). Tsentr demokratii ta verkhovenstva prava [In Ukraine].
- Center for Democracy and Rule of Law (2024, January). Cedem <https://cedem.org.ua/consultations/komentar-u-dytyny/> [In Ukraine].

Специфіка сприйняття аудиторією журналістських матеріалів про неповнолітніх

Анна Мальчевська,
кафедра журналістики,
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук,
Міжрегіональна академія управління персоналом
(м. Київ, Україна)

Анотація

Стаття присвячена аналізу специфіки сприйняття аудиторією журналістських матеріалів про неповнолітніх. Методами дослідження були обрані теоретичні та практичні методи, які направлені на з'ясування реакції аудиторії на різні журналістські матеріали про неповнолітніх. Для цього ми використали такі теоретичні методи, як опитування, узагальнення, аналіз, описовий метод, щоб цілісно оцінити всю специфіку сприйняття суспільством такого виду журналістської роботи.

Методика дослідження передбачала два етапи. Перший етап практичного дослідження полягав у виявленні й аналізі журналістських матеріалів шести українських ЗМІ на наявність порушень. Для цього ми розглянули такі електронні видання, як «УНІАН», «Українська правда» та «РБК-УКРАЇНА». На другому етапі ми провели анкетування фокусної групи віком від 18 до 30 років завдяки електронному ресурсові «Google forms».

Результати дослідження полягали в аналізі висвітлення інформації про неповнолітніх осіб в українських ЗМІ й реакції аудиторії на такі матеріали, що дало можливість повністю зрозуміти й охарактеризувати ситуації.

Проаналізувавши дослідження, ми дійшли висновку про те, що працівники масмедіа (журналісти) не завжди дотримувалися етичних та моральних норм під час висвітлення подій та не дотримувалися журналістських стандартів. Вважаємо, що це матиме негативні наслідки як для працівника масмедіа, так і для неповнолітньої особи і створює умови для негативних реакцій аудиторії. Якщо журналісти будуть дотримуватися правил,

якість їхньої роботи значно покращиться, що викличе позитивну реакцію аудиторії й не буде викривляти сприйняття матеріалу, змінивши спектр негативних емоцій суспільства.

Ключові слова: неповнолітня особа, масмедіа, журналісти, журналістські стандарти, специфіка роботи, аудиторія.

Submitted to the editor – 26.01.2024

Review 1 – 02.02.2024

Review 2 – 17.02.2024

Accepted for printing– 26.02.2024

Подано до редакції – 26.01.2024

Рецензія 1 – 02.02.2024

Рецензія 2 – 17.02.2024

Прийнято до друку – 26.02.2024

